Nr 1163

av herr Olsson i Kil
om ny målsättning för det svenska u-landsbiståndet.

Skillnaderna i levnadsstandard mellan jordens rika och fattiga folk fortsätter att öka. Det material som under 1974 presenterades inför de båda FN-konferenserna om befolknings- och livsmedelsfrågor visade med all önskvärd tydlighet att stora krav även fortsättningsvis måste ställas på de rika länderna i vad gäller resursöverföringar till de fattiga länderna. Bilden från de senaste åren är i huvudsak oförändrad, med den viktiga reservationen att de oljeexporterande ländernas exportinkomster ökat så dramatiskt att u-landsblocket som helhet synes ha förbättrat sin situation. Verkligheten bakom denna statistik torde emellertid vara klar för alla. Situationen för de icke oljeexporterande u-länderna har ytterligare förvärrats genom dåliga skördar och höjda oljepriser. De rika ländernas bistånd har stagnerat eller sjunkit.

Av allt att döma kommer Sverige att uppnå det s. k. enprocentsmålet för u-landsbiståndet budgetåret 1975/76. Detta sker många år för sent. Att målet till sist uppnås är resultatet av träget opinionsbildningsarbete av vissa politiska organisationer och folkrörelser.

De som motsatt sig kravet på ett snabbare uppnående av enprocentsmålet har bedrivit en egendomlig och motsägelsefull argumentering. Ibland har man hävdat att den svenska bruttonationalprodukten ökat så snabbt att enprocentsmålet blivit för högt, ibland har samma personer hävdat att den svenska resurstillväxten varit alltför långsam. Ett mycket vanligt sätt att resonera har varit att frågan om kvantitet är mindre viktig än frågan om biståndets kvalitet, alltså innehåll, inriktning m. m. Hur viktigt det än är att diskutera biståndets inriktning och innehåll, kan det emellertid aldrig bli ointressant att diskutera biståndets kvantitet, ty kvantiteten är det enda måttet på vår redobogenhet att avstå från egen välfärdsökning. Allra mest absurt har de argumenterat som menat att det inte fanns någon anledning att stödja ett snabbare uppnående av enprocentsmålet, eftersom detta ändå var alltför lågt – som om det goda vore det bästas fiende.

I flera år betonades från många håll att enprocentsmålet var att betrakta som ett etappmål. Argumentet användes också av socialdemokratiska politiker, i viss polemik just mot dem som hävdade att enprocentsmålet var satt för lågt. När den senast framlagda långtidsutredningen kom, stod det emellertid klart att man inom finansdepartementet var inställd på att inte längre öka biståndets andel av BNP. Denna uppfattning har senare blivit bekräftad.

Detta är en djupt oroande åsiktsförskjutning. Undersökningar visar att det svenska u-landsbiståndet omfattas med förståelse inom stora delar av svenska folket. Det är visserligen sant att opinionsundersökningar brukar visa att endast en mindre del vill höja biståndet. Emellertid brukar dessa undersökningar visa att det inte heller finns någon majoritet för en minskning av biståndet. Inom den engagerade delen av svensk ungdomsopinion finns en massiv och nära nog enhällig opinion för ytterligare svenska insatser för att överbrygga klyftan mellan jordens rika och fattiga länder.

Ökningen av biståndets andel av BNP måste tillåtas fortsätta. Under förutsättning att BNP fortsätter att öka, innebär detta att svenska folket endast måste avstå en del av välståndsökningen. Mot bakgrund av de rådande utvecklingstendenserna i världen, som antytts inledningsvis, vore det orimligt att inte räkna med kraftiga höjningar av biståndsvolymen i framtiden.

Enprocentsmålet har varit värdefullt. Många, för vilka det varit besvärande, har hävdat att det snedvridit debatten, men det är uppenbart att existensen av en klar målsättning gjort det lättare att öka biståndets volym. Det vore önskvärt att riksdagen antog en ny målsättning. En effektiv biståndsverksamhet förutsätter planering. Det är därför önskvärt att biståndsorganet SIDA redan i år får planeringsramar, som innebär en fortsatt ökning av biståndets andel av BNP.

Den pågående biståndsutredningen får, enligt direktiven, inte behandla frågan om biståndets volym. Det är därför nödvändigt att regeringen i annan ordning förbereder ett beslut om biståndets utveckling i framtiden.

Riksdagen bör i år fatta beslut om en ny målsättning för biståndets storlek i relation till BNP. Även om krav på högre procenttal förekommit i debatten, torde det lämpligaste vara att den nya målsättningen skall vara ett uppnående av 2 % av BNP. Med rimliga antaganden om BNP:s tillväxt innebär detta, med de senaste årens ökningstakt, att målet bör kunna uppnås i början av 1980-talet.

Sammanfattningsvis talar såväl opinionsbildningsskäl som hänsynen till SIDA:s planering för att årets riksdag fastställer en ny målsättning för det svenska biståndsanslagets storlek, lämpligen i relation till bruttonationalprodukten.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att till innevarande riksmöte få förslag till planeringsramar för den svenska biståndsverksamheten, som innebär ett uppnående av tvåprocentsmålet i början av 1980-talet.

Stockholm den 24 januari 1975

BILLY OLSSON (fp)
i Kil